

УДК 349.6:630](100+477)
DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2304>

А. Боровик,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінально-правових та
адміністративно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука

В. Барчук,

доктор філософії в галузі права,
головний інженер
ДП «Волинський військовий лісгосп»

ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ОХОРОНИ ЛІСОВОГО ФОНДУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЙОГО В УКРАЇНІ

Актуальність теми. В результаті людської діяльності відбулося істотне збільшення концентрації парникових газів в атмосфері. Таке збільшення посилює природний парниковий ефект і призводить до додаткового потепління поверхні і атмосфери Землі і несприятливо впливає на природні екосистеми і людство [1].

Тому можемо впевнено стверджувати, що знеліснення та деградація лісів негативно позначаються на багатьох глобальних цілях, досягнення яких активно декларується у різних сферах міжнародних та національних політик, у тому числі таких як захист біорізноманіття, протидія кліматичним катастрофам, охорона та захист прав людини, забезпечення миру та безпеки, впровадження належного управління та утвердження верховенства закону. Отже, світова спільнота розуміє, що необхідні суттєві дії щодо ефективно охорони лісів.

Виклад основного матеріалу. Провідні країни світу не використовують словосполучення «лісовий фонд» у тому розумінні, яке закладено нормами Лісового Кодексу України, вбачаючи об'єктом адміністративно-правової охорони ліс або лісові ресурси.

У зазначеному контексті уточнимо,

що на просторах вітчизняної юридичної науки достатньо широко розкрито питання зарубіжного досвіду охорони лісу та лісових ресурсів. Так зокрема Т. Єгорова здійснила порівняльно-правовий аналіз охорони лісів за законодавством України та країн СНД у ході здійснення якого, виявила, що, як приклад, в Республіці Білорусь запроваджується концепція розмежування ведення лісового господарства (як господарська діяльність) та управління лісами, що має на меті вдосконалити механізм охорони, збереження та відтворення лісових ресурсів, з одночасним ефективним та невиснажливим використанням лісів для економічних потреб держави, що є позитивним досвідом. А ось особливістю планування сталого розвитку лісового господарства в Республіці Казахстан є прийняття за основу програмних документів, які містять конкретні та практичні цілі та завдання, внаслідок чого існує можливість перевірки їхнього виконання. Тож вчена обґрунтовує позицію, що лісоохоронне законодавство України потребує удосконалення, зокрема, необхідно посилити пріоритет охорони лісів, як найважливішого компонента навколишнього природного середовища перед використан-

ням лісів, пріоритет збереження лісів, розташованих, зокрема, на особливо охоронюваних природних територіях, лісів природоохоронного призначення, рекреаційно-оздоровчого призначення. При цьому охорона лісів не повинна здійснюватись на шкоду людині [2].

Вчений О. Волков, узагальнюючи зарубіжний досвід правового забезпечення використання й охорони лісового фонду та можливості його застосування в Україні стверджує, що: а) оптимальною інституціональною моделлю публічного управління лісовим фондом є створення вертикально інтегрованого спеціалізованого центрального органу зі статусом міністерства, що дозволяє формувати та реалізувати лісову політику як самостійний, окремий напрям державної політики, не підпорядкований безпосередньо системі державного управління галуззю сільського господарства або будь-якою іншою сферою суспільних відносин; б) досвід переважної більшості розвинутих зарубіжних держав демонструє доцільність та корисність диверсифікації в Україні форм власності на лісовий фонд, включаючи правову легалізацію та регламентацію процесу приватизації певної кількості лісових ресурсів, що дозволить забезпечити ефективне господарювання та особистий інтерес власника у збалансованому розвитку відповідних територій; в) одночасно з приватизацією лісового фонду доцільним є запозичення українським лісовим та земельним законодавством позитивного досвіду охоронних обмежень, сертифікації, екомаркування як ефективних методів забезпечення раціонального спеціального використання лісового фонду; г) основним адміністративно-правовим способом забезпечення охорони лісового фонду від нераціонального використання і, навпаки, стимулювання раціональної заготівлі деревини, є ліцензування лісозаготівельної діяльності за широкою участі громадських інституцій та експертного середовища, належ-

ним чином регламентованого на законодавчому рівні; д) у лісовому законодавстві зарубіжних держав можна визначити систему спільних основних принципів використання та охорони лісового фонду, що можуть бути імплементовані до Лісового Кодексу України, до яких відносяться, наприклад: принцип поєднання суверенного права держав розробляти свої лісові ресурси відповідно до власної політики в галузі охорони та використання лісового фонду із необхідністю мінімізації шкоди навколишньому середовищу інших держав чи районів за межами національної юрисдикції; принцип суверенного і невід'ємного права держав на використання, управління і розвиток лісового фонду відповідно до власних потреб і рівня соціально-економічного розвитку та на основі національної політики, яка узгоджується із цілями сталого розвитку і міжнародно-правовими стандартами; принцип необхідності активізації державних і громадських зусиль, спрямованих на раціональне використання, збереження і розвиток лісового фонду [3, с. 178–179] та інші.

Національні лісові фонди не нові – у тій чи іншій формі вони давно стали характерною рисою інституційного ландшафту у різних частинах світу. Наприклад, Фонд Кнутсона-Ванденберга у Сполучених Штатах був заснований у 1930 році [4], а іспанський Патрімоніо Форесталь дель Естадо був заснований у 1939 році [5]. Французька компанія Fonds Forestier була створена в середині 20 століття як пряма відповідь на руйнування лісової промисловості Франції під час Другої світової війни [6]. До кінця 1970-х років Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) (англ. Food and Agriculture Organization, FAO) повідомила, що положення щодо лісових фондів були присутні в законодавстві принаймні десяти латиноамериканських країн [7]. При цьому останні два десятиліття спостерігається збільшення

кількості національних фондів, створених на основі законодавчих норм у країнах Африки, Азії, Тихого океану, Східної Європи та колишнього Радянського Союзу.

Слід зазначити, що термін «національний лісовий фонд» не відноситься до конкретної моделі, а натомість описує сукупність підходів до забезпечення належного фінансування стійкого лісового господарства.

У основних формах національні лісові фонди зазвичай мають такі характеристики: 1) це інструмент, призначений для забезпечення того, щоб деяка частина національних доходів спрямовувалась на цілі лісового господарства; 2) вони створені для постійного призначення (більш ніж протягом одного державного бюджетного циклу, тобто вони є чимось більшим, ніж просто пункт у плані видатків, який може або не може бути повторений у наступних планах); 3) їх створення та поповнення зазвичай тягне за собою виділення певного відсотка або категорії доходів від лісового господарства (таких як збори, податки, роялті і т. д.) із загальної скарбниці та виділення цих доходів для реінвестування в сектор лісового господарства. Ці ресурси можуть бути доповнені грошима з інших джерел, таких як державні асигнування або рахунок міжнародних донорів [8].

Але хоча ця базова модель може бути відправною точкою для дискусій, існує безліч національних фондів, які розходяться – часто навіть досить сильно – з цією моделлю щодо кількох змінних.

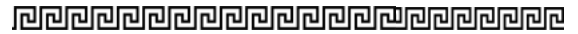
Так зокрема національні лісові фонди розрізняються за своєю структурою та управлінням: на одному кінці цього діапазону фонд може бути нічим іншим, як окремим рахунком у рамках державного бюджету, який за законом повинен витрачатися певним чином. З іншого боку, фонд може мати власне інституційне забезпечення як окрему юридичну особу з автономним органом управ-

ління та професійним менеджментом (наприклад, Британська Колумбія Forest Renewal BC). У дедалі більшому числі випадків механізми, подібні до фондів, створюються як частина реструктуризації державних лісогосподарських установ та виділення деяких управлінських функцій в автономні або квазіавтономні агенції, які, як очікується, принаймні частково само фінансуватимуться [9].

Також національні лісові фонди відрізняються залежно від кола суб'єктів, яким вони допомагають: деякі фонди, такі як фонди Малаві та Литви, насамперед призначені для підтримки діяльності державних лісових агенцій, які керують державними лісами. Але в інших випадках кошти можуть бути спрямовані на підтримку приватних лісовласників (Лісовий трастовий фонд у Норвегії або Фонд лісової програми стимулювання у Меріленді, США); може підтримувати поєднання державних та приватних суб'єктів (французька Fonds Forestier; Коста-Рика FONAFIFO); і, принаймні, в одному цікавому випадку, може фінансуватися, підтримуватися та керуватися приватними суб'єктами (як Бразильський лісовий фонд Карахасу). Цікавою нещодавною тенденцією є збільшення використання коштів для підтримки децентралізованих суб'єктів в управлінні лісовим господарством, таких як місцеві органи влади та громадські організації [8].

При цьому вони можуть зосередитися на кількох видах діяльності, таких як виплата винагород працівникам та виплати допомоги у разі смерті (Шрі-Ланка), або можуть надавати широкий спектр фінансових послуг як приватним, так і державним суб'єктам, а також сприяти міжнародним інвестиціям у національне лісове господарство (Коста-Рика) [8].

Джерелами їхнього фінансування є «класичні», тобто доходи від експлуатації лісу, що призначені для реінвестування в лісове господарство. Однак

у різних національних законах можна знайти й інші потенційні джерела фінансування (наприклад, «платить забруднювач» або «платить одержувач»).

При спробі дати визначення національним лісовим фондам виникає питання, чим вони відрізняються від інших типів фондів, що з'явилися останніми роками, особливо від категорії фондів, які зазвичай називаються «екологічними фондами» або «цільовими фондами охорони природи». Можна провести деякі паралелі, що залежать від окремих факторів, зокрема таких як історичне походження, джерела фінансування та акценти.

Наприклад, національні лісові фонди, за походженням зазвичай покладаються на національні доходи і в першу чергу, вони пов'язані з направленням інвестицій таких доходів для забезпечення більшої підтримки цілого ряду лісогосподарських заходів. Навпаки, екологічні фонди, як зазвичай використовується цей термін, почали з'являтися в 1990-х роках [9], їх фінансування було в основному міжнародним за походженням, при цьому багато зі створених фондів припадали на обмін боргу на природу, а Глобальний екологічний фонд, Світовий банк та інші багатосторонні та двосторонні донори також виступали як важливі джерела капіталу.

З іншого боку, багато екологічних фондів вирішують низку проблем, пов'язаних із окремими аспектами забезпечення схоронності лісів. Хоча їх акцент робиться на лісах як на постачальниках екологічних послуг або як на середовищах біорізноманіття, однак не на повному спектрі питань, пов'язаних зі стійким лісокористуванням.

Втім деякі автори наводять докази на користь їх включення до розширеної сім'ї «лісових» фондів у широкому розумінні. Справді, якщо зважити на деякі нещодавні нововведення в лісових фондах, різниця між цими двома типами фондів стає менш чіткою,

і здається правдоподібним, що в майбутньому досвід екологічних фондів, зможе дедалі більше використовуватися при розробці або переплануванні лісових фондів [8].

Наприклад, Фонд охорони природи США (The Conservation Fund), працюючи з державними, приватними та некомерційними партнерами, захищає спадщину Америки у вигляді земельних та водних ресурсів за допомогою придбання землі, впровадження сталого розвитку суспільства та економічного розвитку, а також навчання керівництва, приділяючи особливу увагу інтеграції економічних та екологічних цілей [10].

Фонд охорони природи США через свій Робочий лісовий фонд (Working Forest Fund) вперше розробив ефективну і фінансово стійку модель, яка гарантує, що ліси, схильні до ризику, ніколи не будуть зруйновані або деградовані, назавжди зберігаючи їх численні життєво важливі переваги. Робочий лісовий фонд виявляє та купує найбільш важливі приватні ліси, схильні до ризику, за підтримки з боку благодійної спільноти, державних та федеральних агентств. Отримавши право власності на ліс він розробляє план стійкої вирубки, а також плани відновлення дикої природи та довкілля. Водночас Робочий лісовий фонд розпочинає процес забезпечення постійного охоронного сервітуту, який назавжди заблокує фрагментацію чи комерційне освоєння лісу. Ці сервітути забезпечують громадський доступ та відпочинок, а також постійну заготовку деревини відповідно до передової практики сталого лісокористування. Як тільки сервітут забезпечений, Робочий лісовий фонд перепродає ліс, що постійно охороняється, приватному або державному покупцю, повертаючи весь свій інвестований капітал [11].

Таким чином, Робочий лісовий фонд здійснює охорону потенційно вразливого до антропогенного та природного негативного впливу ліс, збе-

рігаючи при цьому місцеві робочі місця у лісовому господарстві.

Так, наприклад, сім'я Фішерів є однією з провідних сімей з охорони природи. Починаючи з Френка Вебстера, засновника Товариства охорони озер Сквам (SLCS) у 1960 році, вказана сім'я придбала через Робочий лісовий фонд урочище Бібі-Рівер. Воно, як і раніше, керуватиметься як робочий ліс, у якому дерева вирубуватимуться відповідно до плану сталого управління, тим самим гарантуючи, що робочі місця та доходи, пов'язані з лісом, залишаться в регіоні [11]. На сьогоднішній момент вище зазначений досвід планується масштабувати і зробити національною ініціативою.

Для того, щоб запустити цю амбітну ініціативу Фондом було випущено «зелені» облігації. При цьому гарантувалося, що 100% виручки буде спрямовано на збереження робочих лісів [11]. Зазначені «зелені» облігації, це облігації та позики, які перевірені на відповідність Стандарту кліматичних облігацій, і є сертифікованими кліматичними облігаціями. Стандарт містить наукові критерії, що відповідають цільовому показнику 1,5 градуса Цельсія, заявленому в Паризькій угоді 2015 року. Щоб отримати знак сертифікації, потенційний емітент повинен призначити затвердженого перевіряючого, який забезпечить упевненість у тому, що облігація відповідає вимогам Стандарту кліматичних облігацій. Порада щодо стандартів кліматичних облігацій забезпечує остаточне підтвердження всіх сертифікатів кліматичних облігацій [12]. Аналогічні «зелені» облігації стали випускати й інші країни.

Отже, ліси, які перебувають у приватній власності, часто проходять передбачуваний шлях від великих, незайманих та екологічно значущих до ділянок та фрагментованих лісів, що унеможлиблює подальше їхнє використання та сприйняття в якості лісу. Це пов'язано з тим, що власники, які змінюють один одного, прагнуть

до більшої фінансової вигоди. Така зміна цільового призначення відображає фундаментальну суперечність між комерційною моделлю та постійними цілями щодо збереження лісу. Враховуючи, що на створення лісу йде багато часу (цілі покоління), без ефективної моделі охорони лісів упускається можливість забезпечити їхню схоронність. І такою моделлю, як засвідчує вищеведений матеріал, є національні лісові фонди.

Для того, щоб національні лісові фонди не стали черговою корупційною схемою з відмивання державних коштів, необхідно підвищувати їхню прозорість. Аналіз закордонного законодавства, яке регулює взаємовідносини з національними лісовими фондами дає можливість запропонувати такі три основні способи підвищення їх підзвітності та прозорості: 1) залучення до управління фондом неурядових організацій; 2) вимога річних планів від керуючих фондами щодо того, як кошти можуть бути витрачені, та 3) вимога регулярних незалежних аудиторських перевірок фонду.

Окрім того, для збереження та збільшення стійкого біологічно різноманітного лісового покриву у всьому світі взагалі та в Україні – зокрема необхідно:

– стимулювати споживання товарів, які виключають із ланцюгів поставок вирубку лісів. Наприклад, провідна світова хімічна компанія BASF закуповує низку відновлюваних сировинних матеріалів, включаючи олії та жири (пальмову, соєву, кокосову, касторову), зерно, цукор та деревину для використання як сировину для різних продуктів тільки у тих постачальників, які довели, що вони не беруть участь у незаконних вирубках лісів. Для цього BASF виконує такі дії для пошуку відповідальних постачальників: 1) співробітництво та партнерство з постачальниками для максимального підвищення їх стійкості шляхом оцінки поточних

та потенційних ризиків невідповідності відновлюваної сировини; 2) використання відповідного моніторингу; 3) впровадження програми розгляду випадків недотримання умов шляхом загальнодоступних механізмів розгляду скарг; 4) розробка та впровадження стійких стратегій пошуку сировини; 5) прагнення до належної публічної прозорості та відстежуваності у ланцюгах поставок; 6) підтримка відповідних схем сертифікації шляхом включення їх у конкретні стратегії пошуку постачальників та виступаючи за подальший розвиток та стандартизацію таких схем [13];

– зміцнювати міжнародне співробітництво з метою протидії знелісненню та деградації лісів, а також заохочувати відновлення лісів. Наприклад, Зелений кліматичний фонд ООН – найважливіший елемент історичної Паризької угоди – є найбільшим у світі кліматичним фондом, уповноваженим підтримувати країни, що розвиваються, у підвищенні та реалізації їх амбіцій на основі визначених на національному рівні вкладів у напрямку шляхів зниження викидів та стійкості до зміни клімату [14];

– здійснювати перерозподіл фінансування на підтримку більш стійких методів землекористування. Наприклад, у Китаї існують програми охорони природних лісів. Одним із механізмів охорони природних лісів є обмеження на вирубку лісу (в основному на дрова), які варіюються залежно від форми власності на ліс. У тих випадках, коли ліс перебуває в колективній власності, права та обмеження є найбільш невизначеними. І навпаки, там, де є ділянки у приватній власності, обмеження є жорсткішими. Уточнимо, що як приклад, у селищі Байма, домогосподарства покладаються виключно на дрова для опалення та приготування їжі, і немає жодних планів використати будь-яких інших джерел енергії. Тим не менш, коли були введені обмеження, селище надало домогоспо-

дарствам субсидії, щоб стимулювати використання нових, ефективніших печей. Крім того, домашні господарства стали збирати дрова з невеликих дерев та кущів [15];

– підтримувати доступність та якість інформації про ліси та ланцюги поставок товарів, доступ до цієї інформації, а також заохочувати дослідження та інновації. Наприклад, Таня М. Хейс досліджувала питання – чи ефективні парки для збереження лісів? У цьому дослідженні були вивчені дані щодо 163 лісів у 13 країнах, з метою визначення необхідності законодавчо встановлених територій, що охороняються, для збереження лісів та альтернативних умов та інститутів, які можуть зберігати ліси. Результати показали відсутність статистично значимих відмінностей у стані лісів між лісами, що охороняються законом, та лісами, керованими користувачами, які встановлюють та визнають правила ведення лісового господарства. Крім того, на територіях, які не охороняються законом, існує більш високий рівень густоти рослинності та значно більше правил ведення лісового господарства. Відсутність правил в територіях, що охороняються, передбачає, що парки можуть не бути оптимальною структурою управління для сприяння збереженню природи на місцевому рівні [16].

Усе вищевикладене дозволяє зауважити, що знеліснення та деградація лісів негативно позначаються на багатьох глобальних цілях, досягнення яких активно декларується у різних сферах міжнародних та національних політик, у тому числі таких як захист біорізноманіття, протидія кліматичним катастрофам, охорона та захист прав людини, забезпечення миру та безпеки, впровадження належного управління та утвердження верховенства закону. Світова спільнота розуміє, що необхідні суттєві дії щодо ефективної охорони лісів, адже стан навколишнього природного середо-

вища з кожним роком погіршується незалежно від масштабів країни та її соціально-економічних показників.

Серед всього масиву оптимізаційних змін, досить важко виділити ті, що можуть стосуватись удосконалення адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні, адже інтенсивна експлуатація лісових ресурсів шляхом заготівлі деревини з метою одержання доходу натеper є основним пріоритетом у веденні лісового господарства. Інші складові державної лісової політики (лісорозведення, лісовідновлення, збереження біорізноманіття, охорона та захист лісів) майже не реалізуються, є другорядними [17, с. 86].

Тобто розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні, в першу чергу, має спиратись на розроблення та реалізацію нормативно-правового акту, основне призначення якого полягає у визначенні заходів забезпечення схоронності лісового фонду в Україні.

Необхідно звернути увагу на такі проблемні питання як: проведення національної інвентаризації лісів в Україні; доцільність запровадження додаткових правових механізмів позбавлення права користуватись лісами за скоєння порушень лісового законодавства; необхідність забезпечення адміністративно-правової охорони самосійних лісів; доцільності посилення адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері лісового господарства України (збільшення розміру адміністративних стягнень) та створення правових й організаційних засад функціонування такого інструменту забезпечення схоронності лісових територій України як Національний лісовий фонд України.

Висновки. Щодо перейняття досвіду зарубіжних країн в аспекті створення національного лісового фонду, уточнимо, що задля цього необхідно

розробити та прийняти Закон України «Про Національний лісовий фонд України», норми якого встановлять правові та організаційні засади функціонування такого інструменту забезпечення схоронності усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів.

Також, Україні слід перейняти досвід зарубіжних країн в аспекті запровадження нових інструментів забезпечення схоронності усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів, в тому числі – створення національного лісового фонду. Це має бути юридична особа публічного права, що співпрацює з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України на основі затвердженого положення про забезпечення постійної взаємодії між ними, фінансуватись за рахунок бюджетних коштів, цільових коштів (отриманих від реалізації лісгосподарської діяльності, стягнень за порушення лісового законодавства), а також донорських, благодійних внесків та інших фінансових інструментів. Місією діяльності Національного лісового фонду України має бути забезпечення схоронності усіх лісів на території України, а принципами його організації та діяльності – принцип транспарентності, принцип відкритості, принцип підконтрольності державі, принцип підзвітності суспільству.

Актуальність статті полягає в тому, що знеліснення та деградація лісів негативно позначаються на багатьох глобальних цілях, досягнення яких активно декларується у різних сферах міжнародних та національних політик, у тому

числі таких як захист біорізноманіття, протидія кліматичним катастрофам, охорона та захист прав людини, забезпечення миру та безпеки, впровадження належного управління та утвердження верховенства закону. Отже, світова спільнота розуміє, що необхідні суттєві дії щодо ефективної охорони лісів. Наголошено на тому, щоб національні лісові фонди не стали черговою корупційною схемою з відмивання державних коштів, необхідно підвищувати їхню транспарентність. Аналіз закордонного законодавства, яке регулює взаємовідносини з національними лісовими фондами дає можливість запропонувати такі три основні способи підвищення їх прозорості: 1) залучення до управління фондом неурядових організацій; 2) вимога річних планів від керуючих фондами щодо того, як кошти можуть бути витрачені, та 3) вимога регулярних незалежних аудиторських перевірок фонду. Зроблено висновок, що Україні слід перейняти досвід зарубіжних країн в аспекті запровадження нових інструментів забезпечення схоронності усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів, в тому числі – створення національного лісового фонду. Це має бути юридична особа публічного права, що співпрацює з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України на основі затвердженого положення про забезпечення постійної взаємодії між ними, фінансуватись за рахунок бюджетних коштів, цільових коштів (отриманих від реалізації лісгосподарської діяльності, стягнень за порушення лісового законодавства), а також донор-

ських, благодійних внесків та інших фінансових інструментів. Місією діяльності Національного лісового фонду України має бути забезпечення схоронності усіх лісів на території України, а принципами його організації та діяльності – принцип транспарентності, принцип відкритості, принцип підконтрольності державі, принцип підзвітності суспільству.

Ключові слова: охорона лісів, лісові фонди, законодавство, сільське господарство, форма власності.

Borovyk A., Barchuk V. Features of foreign experience of forest fund protection and possibilities of its application in Ukraine

The relevance of the article is that deforestation and forest degradation have a negative impact on many global goals, the achievement of which is actively declared in various areas of international and national policies, including such as biodiversity protection, climate change, human rights and peace, peace and security, the implementation of good governance and the rule of law. Thus, the world community understands that significant action is needed for effective forest protection. It is emphasized that in order for national forest funds not to become another corruption scheme for money laundering, it is necessary to increase their transparency. Analysis of foreign legislation governing relations with national forest funds makes it possible to offer the following three main ways to increase their accountability and transparency: 1) involvement of non-governmental organizations in the management of the fund; 2) the requirement for annual plans from fund managers on how funds can be spent, and 3) the requirement for regular independent audits of the fund. It is concluded that Ukraine should adopt the experience of foreign countries in the

implementation of new tools to ensure the conservation of all forest areas of Ukraine, which are characterized by appropriate habitat and biocenosis for forest cover or intended for forestry and forest resources, including the creation of national forest fund. It should be a legal entity under public law, cooperating with the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine on the basis of the approved provision on ensuring permanent cooperation between them, financed from budget funds, earmarked funds (received from forestry activities, penalties for violating forest legislation), as well as donor, charitable contributions and other financial instruments. The mission of the National Forest Fund of Ukraine should be to ensure the safety of all forests in Ukraine, and the principles of its organization and activities – the principle of transparency, the principle of openness, the principle of state control, the principle of accountability to society.

Key words: forest protection, forest funds, legislation, agriculture, form of ownership.

Література

1. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: Міжнародний документ від 09.05.1992. Офіційний вебпортал парламенту України «Верховна Рада України». 2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text
2. Єгорова Т. Охорона лісів за законодавством України та країн СНД: порівняльно-правовий аналіз: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 226 с.
3. Волков О. Адміністративно-правове забезпечення використання й охорони лісового фонду України: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.07. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 264 с.
4. Rosenbaum, Kenneth L., 1993. «Timber,» in Environmental Law Institute, Sustainable Environmental Law: Integrating Natural Resource and Pollution Abatement Law from Resources to Recovery

(Celia Campbell-Mohn et al., eds), West Publishing Co., St. Paul, Minnesota (USA), pp. 575–674.

5. Fontaine, R.G., 1961. «National Forestry Funds,» *Unasylva*, Vol 15:4.

6. Liagre, Jacques, 1997. *La Forêt et le Droit: Droit Forestier et Droit général applicables a tous bois et forêts*, Éditions la Baule, Paris.

7. McGaughey, Stephen E. and Hans M. Gregersen, 1988. *Investment Policies and Financing Mechanisms for Sustainable Forestry Development*, Inter-American Development Bank, Washington, DC.

8. Kenneth L. Rosenbaum and Jonathan M. Lindsay. *An Overview of National Forest Funds: Current Approaches and Future Opportunities*. January 2001. FAO. URL: <https://www.fao.org/3/X6821E/X6821E00.htm#TOC>.

9. Landell-Mills, Natasha and Jason Ford, 1999. *Privatising Sustainable Forestry: A Global Review of Trends and Challenges*, International Institute for Environment and Development, London.

10. The Conservation Fund: About Us. The Conservation Fund. URL: <https://www.conservationfund.org/about-us>

11. An Urgent National Opportunity. The Conservation Fund. URL: <https://www.workingforestfund.org/#an-urgent-national-opportunity>

12. The Climate Bonds Standard and Certification Scheme. The Climate Bonds. URL: <https://www.climatebonds.net/certification>

13. Forest protection. BASF. URL: <https://www.basf.com/global/en/who-we-are/sustainability/we-produce-safely-and-efficiently/environmental-protection/resources-and-ecosystems/forest-protection.html>

14. Green Climate Fund: About Us. Green Climate Fund. URL: <https://www.greenclimate.fund/about>

15. Sylvie Dümurger, Martin Fournier and Guozhen Shen, *Forest Protection Policies, China Perspectives*, 59, 2005, URL: <http://journals.openedition.org/chin perspectives/481>

16. Tanya M. Hayes. *Parks, People, and Forest Protection: An Institutional Assessment of the Effectiveness of Protected Areas*. *World Development*. Volume 34, Issue 12, 2006, Pages 2064–2075.

17. Заїчко О. Запобігання незаконній порубці або незаконному перевезенню, зберіганню, збуту лісу: монографія. Харків: Право, 2019. 192 с.